

Språk og leseaktiviteter

Trude Hoet
29.12.15

lesesenteret.no

Leseaktiviteter gir

- nærhet og felles opplevelser
- språkbruk i en meningsfull sammenheng
- "Der-og-da"-språk
- språkforståelse og ordforråd
- felles kulturelle referanser
- språkbruksmønstre
- skriftspråkerfaringer
- lese lyst
- fantasi og magiske øyeblikk

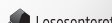
2

- Leseaktivitet er et utgangspunkt for samtaler og utforskning

3

Utvidende samtaler

- Samtaler er den viktigste språklæringsarenaen.
- Det er særlig mulighet for deltakelse i **utvidende samtaler** - i kombinasjon med møter med et rikt vokabular - som er viktig for å få til en god språkutvikling.

Utvidende samtaler krever at ungene utvikler forståelser utøver her-og-nå, noe som forutsetter bruk av flere turvekslinger, som i forklaringer, fortellinger, eller late som om-lek

4

Lesesenteret
nasjonal kompetansesenter for barn og ungdom

Rikt vokabular og førstehåndserfaringer

- Rikt vokabular handler ikke om flest mulig ord. Det viktigste er å fylle ordene med innhold i en kontekst. Vokabularet blir rikt når enkeltordene gis en mening ut ifra sammenhengen de ytres i.

- form
- farge
- følelse
- lukt
- smak

5

Lesesenteret
nasjonal kompetansesenter for barn og ungdom

Språkbruksmønster og språklige rollemodeller

Fra eventyrsjangeren:

- "Det var en gang"
- "Snipp, snapp snute"
- "De gikk og de gikk"
- "Plutselig!"

De voksne som språklige rollemodeller

- bruker stemmen for å dramatisere
- bruker stemmen for å gi uttrykk for empati
- fortellerstemme

6

Lesesenteret
nasjonal kompetansesenter for barn og ungdom

Skriftspråksferinger

- "Lesing gir ofte positive effekter på utviklingen av språkferdigheter generelt og norskerferdigheter spesielt og via lesingen innlemmes barna i skriftspråkkulturen." (Sandvik, Garman og Tkachenko 2014)

- Barna får kjennskap til og erfaringer med
 - bokstavene
 - leseretning
 - blanding
 - tekstelementer
 - sjangrer
 - å få tak i innhold i lengre tekster
 - å foregripe et innhold

7

Felles referanser

- er viktige som samtaleemner, som leketema og som grunnsteiner i en felles forståelse og en felles kultur

▪ "Ikke gjør som mora di sier!"

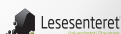

8

Førforståelse og forventningsoppbygging

- Førforståelse:
 - Hva ser dere på bildet?
 - Minner dette dere om noe?
 - Hva kan tittelen bety?
 - Hva tror dere boka handler om?

- Forventningsoppbygging
 - Åh, dette blir spennende!

9

Verdien av leselyst!

10

Lesesenteret
Leser og lærer sammen

Den språklige variasjonsbredden i barnehagehverdagen

Nils, 4 år, ulike bhg siden ett år, flyttet i fosterhjem for ett år siden, i bhg ofte sint og lite i samspill med andre.

Truls, 4 år, i bhg siden ett år, flere ørebetennelser siden han var liten, dren gjentatte ganger, liker å klatre men ikke å lese bøker.

Elisabeth, 4 år, i bhg siden ett år, eldre søsken i skolealder og voksne som leser mye med henne.

Sarah, 4 år, kom til Norge som 2-åring, i bhg fra 3, moren snakker litauisk og faren polsk, foreldrene snakker engelsk med nordmenn, eldre bror i skolealder, blir med på det de voksne forestår i bhg.

11

Lesesenteret
Leser og lærer sammen

Det å forberede språkstimulerende leseaktiviteter handler om å

- etablere barns lesegrupper på bakgrunn av språklig mestring, interesser og leseerfaring
- velge bok på forhånd med tanke på lesegruppa
- finne et "skjermet" sted
- sette av tid til lesing
- velge lese måte

12

Lesesenteret
Leser og lærer sammen

Ulike måter å lese på

- Gjentatt lesing - gir tilgang til forståelse og fordyping - for alle barna
- Å lese bilder - lar barnas blkk og interesser styre meningsskapingen
- Konkreter - for å forankre forståelsen for de yngste, og for å bygge bredde og dybde i vokabularet for de eldre
- Lesing med lesestopp - utvidende samtaler
- Leselogg - gir oversikt over hvem som deltar, hvilke bøker og lesemetoder som engasjerer, og på hvilke måter barna deltar

13

 Lesesenteret
nasjonal kompetansesenter for barns språk og leseferdigheter

Litteratur

- Aukrust (2005): *Tidlig språkstimulering og livslang læring - en kunnskapsoversikt*. Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet.
- Hoel, Oxborough og Wagner (2011). *Leseferdigheter gjennom leseaktiviteter i barnehagen*. [Oslo]: Cappelen Damm akademisk.
- Høigård (2006): *Barns språkutvikling muntlig og skriftlig*. [Oslo]: Universitetsforlaget.
- Sandvik, Gamman og Tkachenko: *Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006-2014*. Udir.
- Snow, Tabors og Dickinson (2001): *Beginning literacy with language: Young children learning at home and school*, Baltimore, Paul H. Brookes.
- Vallberg-Roth (2012): *Different forms of assessment and documentation in Swedish preschools*. *Nordic Early Childhood Education Research Journal*, 5(23), 1-18.

14

 Lesesenteret
nasjonal kompetansesenter for barns språk og leseferdigheter
